

Kommunrevisorerna

Revisorernas redogörelse för år 2025

Bilaga till revisionsberättelse

Till Kommunfullmäktige i Umeå kommun

1. Revisionens inriktning och genomförande

I enlighet med kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente lämnar vi följande redogörelse för vår granskning.

Den årliga granskningen består av tre delar; grundläggande granskning, granskning av delårsrapport och årsredovisning samt fördjupade granskningar. Granskningen baseras på en bedömning av risk och väsentlighet omsatt i en fastställd revisionsplan.

Vi har under året genomfört en grundläggande granskning av styrelse, nämnder och bolag. Som en del av den grundläggande granskningen har revisorerna löpande tagit del av styrelsens och nämndernas protokoll, väsentliga styr- och uppföljningsdokument samt träffat styrelse, nämnder och bolag för dialogsamtal. Iakttagelser och slutsatser från dessa har dokumenterats i separata rapporter.

Granskning av delårsrapport och årsredovisning har genomförts i enlighet med Standard för kommunal räkenskapsrevision.

Fördjupade granskningar har genomförts utifrån vår risk- och väsentlighetsanalys, vilka utgjort underlag till bedömningen av styrelsens, nämndernas och bolagens verksamhet, måluppfyllelse, interna kontroll och redovisning¹. En sammanfattning av dessa återfinns i denna redogörelse. Rapporterna finns i sin helhet att läsa på Umeå kommuns hemsida: <http://www.umea.se/revision>

De som av kommunfullmäktige utsetts som lekmannarevisorer för granskning av kommunens hel- och delägda bolag, har granskat bolagens verksamhet och interna kontroll och lämnat granskningsrapporter.

Vi har som förtroendevalda revisorer och lekmannarevisorer biträttats av EY och Azets i vår granskning.

Denna redogörelse är en kort sammanfattning av revisorernas granskningsinsatser avseende nämnder och kommunstyrelsen samt bedömning utifrån detta. Revisorernas genomförda granskningsinsatser ligger till grund för det uttalande som revisorerna gör i revisionsberättelsen.

¹¹ Lekmannarevisorerna uttalar sig inte om bolagets räkenskaper

Kommunrevisorerna

I revisionsberättelsen:

- informerar revisorerna om sitt uppdrag och utgångspunkter för granskningen
- redogör revisorerna för resultatet av revisionen och för ansvarsprövningen viktiga iakttagelser och bedömningar
- bedömer revisorerna om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om
- lämnar revisorerna ett uttalande om de tillstyrker eller avstyrker att årsredovisningen godkänns
- framställer revisorerna eventuella anmärkningar och anger grunden för dessa
- lämnar revisorerna ett särskilt uttalande om ansvarsfrihet tillstyrks eller avstyrks och anger grunden för detta
- markerar revisorerna eventuella hinder i revisionen, samt informerar om eventuella inskränkningar i granskningen p.g.a. jäv eller val av revisorer med undantag.

Om revisorerna riktar anmärkning eller avstyrker ansvarsfrihet, framgår anledningen i revisionsberättelsen. Revisorerna hänvisar vid kritik till en eller flera av nio grunder:

1. Bristande måluppfyllelse – verksamhet
2. Bristande måluppfyllelse – ekonomi
3. Ohörsamhet/obstruktion
4. Icke lagenlig verksamhet eller brottslig gärning
5. Brister i styrning och intern kontroll av verksamheten
6. Brister i styrning och intern kontroll av ekonomi
7. Otillräcklig beredning av ärenden
8. Obehörigt beslutsfattande
9. Ej rättvisande redovisning

Kommunrevisorerna

2. Väsentliga händelser under granskningsåret 2025

Under de senaste åren har vi i den grundläggande granskningen följt styrelse och nämnders arbete utifrån riktlinjer för aktiverande styrning, med särskilt fokus på styrning och uppföljning av grunduppdragen. Vi bedömer att arbetet har utvecklats under året och bidragit till en tydligare styrning och samordning i koncernen. Vi bedömer dock att såväl styrelse som nämnder fortsatt har vissa utmaningar gällande att tydliggöra och konkretisera hur uppföljning och bedömning av grunduppdragen ska ske. Vi har också uppmärksammat att det finns behov av att förtydliga hur styrelse och nämnder ska återrapportera sina genomförda aktiviteter och åtgärder kopplade till de destinerade inriktningsmålen och programmen samt redogöra för vilka effekter och resultat dessa insatser har medfört. Detta då vi ser stora variationer i nämndernas årsrapporter.

Under året har vi särskilt följt kommunstyrelsens arbete och hantering avseende visseblåsarfunktionen. Att kommunen har en väl fungerande visseblåsarfunktion är väsentligt. Utan en fungerande visseblåsarfunktion finns det en risk att allvarliga missförhållanden inte rapporteras eller upptäcks i tid. Det medför också en risk att kommunens förtroende skadas.

Under året har det återkommande rapporterats om brister i äldreomsorgen, vilket vi nogsamt har följt. Utifrån vår riskanalys för 2026 beslutade vi att genomföra en granskning av det systematiska kvalitetsarbetet inom äldrenämnden. I samband med en ökad rapportering om brister beslutade vi under hösten 2026 att även genomföra en granskning av det systematiska kvalitetsarbetet på Dragonens vård- och omsorgsboende. Granskningarna visade att det fanns brister på såväl övergripande nivå som på det specifika vård- och omsorgsboendet. Granskningarna har överlämnats till nämnden, och vi kommer fortsatt att följa nämndens arbete nogsamt för att säkerställa att åtgärder vidtas för att komma till rätta med bristerna.

Kommunrevisorerna

3. Granskning och bedömning av arbetet i styrelse och nämnder

Nedan kommenteras den granskning som gjorts av styrelsen och respektive nämnd under året. För kommunstyrelsen och samtliga nämnder har en grundläggande granskning genomförts. I detta avsnitt kommenteras kortfattat den samlade bedömningen i de fördjupade granskningar som genomförts, som berör respektive nämnd. En mer samlad redogörelse av innehåll och slutsatser avseende genomförda fördjupningsgranskningar och förstudier kommenteras särskilt under avsnitt 5.

Kommunstyrelsen

Inom ramen för den grundläggande granskningen har vi under året genomfört en dialogträff med presidiet. Vidare har vi följt styrelsen och dess utskott genom att ta del av och läsa protokoll och andra väsentliga styr- och uppföljningsdokument. Vi har också granskat delårsrapport och årsredovisning för 2025.

Vi har även genomfört fördjupade granskningar inom kommunstyrelsens område:

- Granskning av digitaliseringsarbetet
- Uppföljande granskning avseende hantering av skyddade personuppgifter
- Uppföljande granskning av inköps- och upphandlingsprocessen
- Uppföljande granskning av kommunens avtalsförvaltning

Den samlade bedömningen i granskningen av kommunens digitaliseringsarbete var att kommunstyrelsen delvis har säkerställt att digitaliseringsarbetet utförs på ett ändamålsenligt sätt.

Den samlade bedömningen i den uppföljande granskningen avseende hantering av skyddade personuppgifter visade att kommunstyrelsen delvis har vidtagit ändamålsenliga åtgärder utifrån revisionens tidigare granskning.

Den samlade bedömningen i de uppföljande granskningarna av inköp- och upphandlingsprocessen samt avtalsförvaltning var att kommunstyrelsen har vidtagit tillräckliga åtgärder utifrån revisionens tidigare granskning. Vi kan dock inte uttala oss om huruvida samtliga rekommendationer har omhändertagits i tillräcklig omfattning.

Vår sammantagna bedömning är att styrelsen säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vidare bedömer vi att den interna kontrollen varit tillräcklig.

Personalnämnden

Inom ramen för den grundläggande granskningen har vi under året genomfört en dialogträff med presidiet. Vidare har vi följt nämnden genom att ta del av och läsa protokoll och andra

Kommunrevisorerna

väsentliga styr- och uppföljningsdokument. Vi har också granskat nämndens rapportering i samband med delårsrapport och årsredovisning för 2025.

Vår sammantagna bedömning är att nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vidare bedömer vi att den interna kontrollen varit tillräcklig.

Byggnadsnämnden

Inom ramen för den grundläggande granskningen har vi under året genomfört en dialogträff med presidiet. Vidare har vi följt nämnden genom att ta del av och läsa protokoll och andra väsentliga styr- och uppföljningsdokument. Vi har också granskat nämndens rapportering i samband med delårsrapport och årsredovisning för 2025.

Vår sammantagna bedömning är att nämnden har säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vidare bedömer vi att den interna kontrollen varit tillräcklig.

Fritidsnämnden

Inom ramen för den grundläggande granskningen har vi under året genomfört en dialogträff med presidiet. Vidare har vi följt nämnden genom att ta del av och läsa protokoll och andra väsentliga styr- och uppföljningsdokument. Vi har också granskat nämndens rapportering i samband med delårsrapport och årsredovisning för 2025.

Vi har också genomfört en uppföljande granskning inom området:

- Uppföljande granskning avseende hantering av skyddade personuppgifter

Den samlade bedömningen i den uppföljande granskningen avseende hantering av skyddade personuppgifter var att kommunstyrelsen samt övriga granskade nämnder delvis har vidtagit ändamålsenliga åtgärder med utgångspunkt från revisionens tidigare granskningar.

Vår sammantagna bedömning är att nämnden har säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer också att nämnden säkerställt en tillräcklig intern kontroll.

För- och grundskolenämnden

Inom ramen för den grundläggande granskningen har vi under året genomfört en dialogträff med presidiet. Vidare har vi följt nämnden genom att ta del av och läsa protokoll och andra väsentliga styr- och uppföljningsdokument. Vi har också granskat nämndens rapportering i samband med delårsrapport och årsredovisning för 2025.

Kommunrevisorerna

Vi har även genomfört fördjupade granskningar inom området:

- Granskning av fritidshemmet
- Uppföljande granskning avseende hantering av skyddade personuppgifter
- Förstudie avseende kompetensförsörjning inom anpassad skola

Den samlade bedömningen i granskningen av fritidshemmet var att för- och grundskolenämnden genom sin styrning i allt väsentligt säkerställer att fritidshem erbjuds och utformas enligt skollagens och läroplanens krav och beslutade interna riktlinjer. Granskningen visade dock att budgeterade resurser inte fullt ut används inom den verksamhet som de är avsedda för. Personalkostnader belastar fritidshemmet även om personal arbetar med verksamhet i skolan såsom särskilt stöd.

Den samlade bedömningen i den uppföljande granskningen avseende hantering av skyddade personuppgifter var att kommunstyrelsen samt övriga granskade nämnder delvis har vidtagit ändamålsenliga åtgärder med utgångspunkt från revisionens tidigare granskningar.

Vår sammantagna bedömning är att nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vidare bedömer vi att den interna kontrollen varit tillräcklig.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Inom ramen för den grundläggande granskningen har vi under året genomfört en dialogträff med presidiet och nämnden. Vidare har vi följt nämnden genom att ta del av och läsa protokoll och andra väsentliga styr- och uppföljningsdokument. Vi har också granskat nämndens rapportering i samband med delårsrapport och årsredovisning för 2025.

Vi har även genomfört fördjupade granskningar inom området:

- Uppföljande granskning avseende hantering av skyddade personuppgifter
- Förstudie avseende kompetensförsörjning inom anpassad skola

Den samlade bedömningen i den uppföljande granskningen avseende hantering av skyddade personuppgifter var att kommunstyrelsen samt övriga granskade nämnder delvis har vidtagit ändamålsenliga åtgärder med utgångspunkt från revisionens tidigare granskningar.

Vår sammantagna bedömning är att nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vidare bedömer vi att den interna kontrollen varit tillräcklig.

Kommunrevisorerna

Kulturnämnden

Inom ramen för den grundläggande granskningen har vi under året genomfört en dialogträff med presidiet. Vidare har vi följt nämnden genom att ta del av och läsa protokoll och andra väsentliga styr- och uppföljningsdokument. Vi har också granskat nämndens rapportering i samband med delårsrapport och årsredovisning för 2025.

Vi har även genomfört fördjupade granskningar inom området:

- Uppföljande granskning avseende hantering av skyddade personuppgifter

Den samlade bedömningen i den uppföljande granskningen avseende hantering av skyddade personuppgifter var att kommunstyrelsen samt övriga granskade nämnder delvis har vidtagit ändamålsenliga åtgärder med utgångspunkt från revisionens tidigare granskningar.

Vår sammantagna bedömning är att nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer också att nämnden har säkerställt en tillräcklig intern kontroll.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Inom ramen för den grundläggande granskningen har vi under året genomfört en dialogträff med presidiet. Vidare har vi följt nämnden genom att ta del av och läsa protokoll och andra väsentliga styr- och uppföljningsdokument. Vi har också granskat nämndens rapportering i samband med delårsrapport och årsredovisning för 2025.

Vår sammantagna bedömning är att nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vidare bedömer vi att nämnden har säkerställt en tillräcklig intern kontroll.

Individ- och familjenämnden

Inom ramen för den grundläggande granskningen har vi under året genomfört dialogträffar med presidiet och nämnden. Vidare har vi följt nämnden genom att ta del av och läsa protokoll och andra väsentliga styr- och uppföljningsdokument. Vi har också granskat nämndens rapportering i samband med delårsrapport och årsredovisning för 2025.

Vi har även genomfört fördjupade granskningar inom området:

- Uppföljande granskning avseende hantering av skyddade personuppgifter

Kommunrevisorerna

Den samlade bedömningen i den uppföljande granskningen avseende hantering av skyddade personuppgifter var att kommunstyrelsen samt övriga granskade nämnder delvis har vidtagit ändamålsenliga åtgärder med utgångspunkt från revisionens tidigare granskningar.

Vår sammantagna bedömning är att nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vidare bedömer vi att nämnden har säkerställt en tillräcklig intern kontroll.

Äldrenämnden

Inom ramen för den grundläggande granskningen har vi under året genomfört dialogträffar med presidiet och nämnden. Vidare har vi följt nämnden genom att ta del av och läsa protokoll och andra väsentliga styr- och uppföljningsdokument. Vi har också granskat nämndens rapportering i samband med delårsrapport och årsredovisning för 2025.

Vi har även genomfört fördjupade granskningar inom området:

- Granskning av det systematiska kvalitetsarbetet inom äldreomsorgen
- Granskning av det systematiska kvalitetsarbetet på Dragonens vård- och omsorgsboende
- Granskning av styrning och planering för att möta framtida behov inom äldreomsorgen
- Granskning av äldrenämndens ärendeberedning
- Förstudie av korttidsboende inom äldrenämnden

Den samlade bedömningen i granskningen av det systematiska kvalitetsarbetet inom äldreomsorgen var att äldrenämnden endast delvis säkerställt ett ändamålsenligt systematiskt kvalitetsarbete inom äldreomsorgen.

Den samlade bedömningen i granskningen av det systematiska kvalitetsarbetet på Dragonens vård- och omsorgsboende var att äldrenämnden endast delvis säkerställt ett ändamålsenligt systematiskt kvalitetsarbete på det aktuella vård- och omsorgsboendet. Bedömningen baseras på att äldrenämnden endast delvis säkerställt att verksamheten bedrivs enligt lag, föreskrift och kommunfullmäktiges uppdrag. Detta avser exempelvis kommunallagen, socialtjänstlagen, Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om kvalitetsarbete och fullmäktiges uppdrag till nämnden i form av reglemente.

Den samlade bedömningen i granskningen av styrning och planering för att möta framtida behov inom äldreomsorgen var att äldrenämnden endast delvis säkerställt en ändamålsenlig planering för att kunna möta framtida behoven inom äldreomsorgen.

Den samlade bedömningen i granskningen av äldrenämndens ärendeberedning var att äldrenämndens ärendeberedningsprocess är delvis ändamålsenlig men bedöms leda till fullgoda beslutsunderlag.

Kommunrevisorerna

Vi vill särskilt betona att de två granskningarna som genomförts avseende det systematiska kvalitetsarbetet inom äldreomsorgen visade att det finns stora brister i arbetet på såväl övergripande nivå vad gäller de grundläggande strukturerna som på det aktuella vård- och omsorgsboendet. Baserat på granskningarnas resultat är vår samlade bedömning att äldrenämnden inte fullt ut har säkerställt att verksamheten arbetar utifrån riktlinjer och rutiner. Nämnden har som en följd av detta inte uppnått de krav som ställs i föreskrifter. Vissa åtgärder har vidtagits under året utifrån aktuella händelser, men nämnden har inte tagit några aktiva beslut om åtgärder utifrån den information den fått för att snabbt komma till rätta med bristerna, och därigenom öka följsamheten mot gällande föreskrifter. Nämnden har inte heller efterfrågat resultat och analys i tillräcklig utsträckning.

Vår sammantagna bedömning är att nämnden inte har säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt sätt. Vidare bedömer vi att nämnden delvis har säkerställt att verksamheten bedrivs på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vidare bedömer vi att nämnden inte har säkerställt en tillräcklig intern kontroll.

Tekniska nämnden

Inom ramen för den grundläggande granskningen har vi under året genomfört en dialogträff med presidiet och nämnden. Vidare har vi följt nämnden genom att ta del av och läsa protokoll och andra väsentliga styr- och uppföljningsdokument. Vi har också granskat nämndens rapportering i samband med delårsrapport och årsredovisning för 2025.

Vi har även genomfört fördjupade granskningar inom tekniska nämndens område:

- Granskning av digitaliseringsarbetet
- Granskning av intern kontroll i investeringsprojekt

Den samlade bedömningen i granskningen av digitaliseringsarbetet var att tekniska nämnden delvis har säkerställt att digitaliseringsarbetet utförs på ett ändamålsenligt sätt.

Den samlade bedömningen i granskningen av intern kontroll i investeringsprojekt var att den interna styrningen och kontrollen delvis är tillräcklig.

Vår sammantagna bedömning är att nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vidare bedömer vi att nämnden har säkerställt en tillräcklig intern kontroll.

Överförmyndarnämnden

Inom ramen för den grundläggande granskningen har vi under året genomfört en dialogträff med nämnden. Vidare har vi följt nämnden genom att ta del av och läsa protokoll och andra väsentliga styr- och uppföljningsdokument. Vi har också granskat nämndens rapportering i samband med delårsrapport och årsredovisning för 2025.

Kommunrevisorerna

Vår sammantagna bedömning är att nämnden delvis säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt sätt. Vi bedömer att nämnden har säkerställt att verksamheten bedrivs på ett från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt. Vidare bedömer vi att nämnden har säkerställt en tillräcklig intern kontroll.

Vi vill särskilt lyfta att det under året i snitt har varit en kö på 126 personer varje månad som väntar på en ställföreträdare. Flera insatser, som rekryteringskampanj, mingelkvällar och utbildning, har gjorts för att rekrytera ställföreträdare. Trots detta täcker de nyrekryterade inte behovet av nya ansökningar. Flera åtgärder har också vidtagits för att uppnå målet om 100 % granskade årsräkningar. Målet har dock inte uppnåtts.

Valnämnden

Inom ramen för den grundläggande granskningen har vi under året genomfört en dialogträff med presidiet. Vidare har vi följt nämnden genom att ta del av och läsa protokoll och andra väsentliga styr- och uppföljningsdokument. Vi har också granskat nämndens rapportering i samband med delårsrapport och årsredovisning för 2025.

Vår sammantagna bedömning är att nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vidare bedömer vi att nämnden har säkerställt en tillräcklig intern kontroll.

Umeåregionens brand- och räddningsnämnd

Inom ramen för den grundläggande granskningen har vi under året genomfört en dialogträff med nämnden. Vidare har vi följt nämnden genom att ta del av och läsa protokoll och andra väsentliga styr- och uppföljningsdokument. Vi har också granskat nämndens rapportering i samband med delårsrapport och årsredovisning för 2025.

Vår sammantagna bedömning är att nämnden delvis säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt sätt. Vi bedömer att nämnden har säkerställt att verksamheten bedrivs på ett från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt. Vidare bedömer vi att nämnden har säkerställt en tillräcklig intern kontroll.

Nämnden för grundläggande IT-kapacitetstjänster

Inom ramen för den grundläggande granskningen har vi under året genomfört en dialogträff med nämnden. Vidare har vi följt nämnden genom att ta del av och läsa protokoll och andra väsentliga styr- och uppföljningsdokument samt nämndens rapportering i samband med delårsrapport och årsredovisning för 2025.

Kommunrevisorerna

Vår sammantagna bedömning är att nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vidare bedömer vi att nämnden säkerställt en tillräcklig intern kontroll.

Umeåregionens gemensamma nämnd för drift och hantering av personaladministrativa system

Inom ramen för den grundläggande granskningen har vi under året genomfört en dialogträff med nämnden. Vidare har vi följt nämnden genom att ta del av och läsa protokoll och andra väsentliga styr- och uppföljningsdokument samt nämndens rapportering i samband med delårsrapport och årsredovisning för 2025.

Vår sammantagna bedömning är att nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vidare bedömer vi att nämnden säkerställt en tillräcklig intern kontroll.

Kommunrevisorerna

4. Sammanfattning granskning av räkenskaper

Delårsbokslut

Granskningens syfte var att bedöma om kommunens delårsrapportering upprättats enligt lag och god redovisningssed samt om resultatet är förenliga med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning. Därtill även att bedöma om kommunen kommer att efterleva balanskravet.

Granskningen av räkenskaperna har utförts i den omfattning som krävs enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision.

Av granskningen framkom inga väsentliga avvikelser

Årsredovisning

Syftet med granskningen är att bedöma om kommunens årsredovisning har upprättats i enlighet med kommunallag, lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) samt god redovisningssed i kommuner och regioner. Därtill att bedöma om resultaten är förenliga med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning.

Granskningen av årsredovisningen har genomförts i enlighet med Standard för kommunal räkenskapsrevision.

Granskningen visade att:

- årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter upprättats i enlighet med LKBR och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av kommunens finansiella ställning per den 31 december 2025 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året.
- En förvaltningsberättelse har upprättats i enlighet med LKBR.
- Sammanställda räkenskaper har upprättats i enlighet med LKBR.
- Drifts- och investeringsredovisningen har upprättats i enlighet med LKBR.
- Resultatet bedöms vara förenligt med det finansiella mål och delvis förenligt med de verksamhetsmål som fullmäktige fastställt i Planeringsdirektiv, budget och investeringar för 2025.
- Det lagstadgade balanskravet uppfylls.

Kommunrevisorerna

5. Sammanfattning av våra fördjupade och uppföljande granskningar samt genomförda förstudier

Granskning av det systematiska kvalitetsarbetet inom äldrenämnden (äldrenämnden)

Granskningens syfte var att bedöma om äldrenämnden säkerställt ett ändamålsenligt systematiskt kvalitetsarbete inom äldreomsorgen.

Granskningen visade att det finns ett politiskt fastställt styrdokument för nämndens kvalitetsledningssystem som samlar och beskriver tillämpningen av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9). Utifrån kvalitetsledningssystemet har ett antal rutiner och styrdokument upprättats som konkretiserar arbetssätt och processer.

Granskningen visar dock att arbetet inte är fullt ut genomfört i praktiken. Det saknas tydliga och enhetliga arbetssätt för riskanalys och egenkontroll, vilket gör att kvalitetssäkringen varierar mellan verksamheter. Hanteringen av klagomål, synpunkter och avvikelser fungerar delvis, men analyser och åtgärder omsätts inte systematiskt i förbättringsarbete. Dokumentation och uppföljning sker, men strukturen är inte tillräckligt sammanhållen.

Sammantaget bedöms att nämndens ledningssystem, trots att det i teorin utgår från Socialstyrelsens föreskrifter, endast delvis omsätter dessa krav i praktiken.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att äldrenämnden endast delvis säkerställt ett ändamålsenligt systematiskt kvalitetsarbete inom äldreomsorgen.

Granskning av det systematiska kvalitetsarbetet på Dragonens vård- och omsorgsboende (äldrenämnden)

Granskningens syfte var att bedöma om äldrenämnden säkerställt ett ändamålsenligt systematiskt kvalitetsarbete på det aktuella vård- och omsorgsboendet.

Granskningen visade att det finns grundläggande strukturer för att styra och följa upp verksamhetens kvalitet, bland annat genom ett beslutat ledningssystem för det systematiska kvalitetsarbetet. Nämnden har även stärkt sin uppföljning och kontroll av vård- och omsorgsboendet genom veckovis uppföljning som pågått under en längre tid.

I granskningen framkommer dock brister i centrala delar av kvalitetsarbetet på vård- och omsorgsboendet, där bland annat riskanalyser, egenkontroller och avvikelshantering enligt vår bedömning inte bedrivs tillräckligt strukturerat. I granskningen framkommer också att rapporteringskulturen och kunskapen om avvikelser varierar bland personalen samt att det finns brister i dokumentation, vilket vi bedömer utgör allvarliga risker för kvalitetsarbetet på boendet. Granskningen visar också på kompetensbrister hos delar av omsorgspersonalen samt bristande systematik i introduktion och utbildning. Även organisatoriska förutsättningar såsom stora personalgrupper, hög personalomsättning och kompetensförsörjningsutmaningar uppges till viss del begränsa möjligheterna till ett systematiskt kvalitetsarbete.

Kommunrevisorerna

Vidare lyfts att det tidigare funnits brister i samverkan mellan omsorgspersonal och hälso- och sjukvårdspersonal vid vård- och omsorgsboendet, vilket påverkat både arbetsmiljö och kvalitet. En väl fungerande samverkan mellan personalgrupperna är enligt vår bedömning en grundläggande förutsättning för att säkerställa en trygg, säker och sammanhållen vård och omsorg på boendet.

När det gäller de åtgärder som vidtagits med anledning av de missförhållanden som inträffat på vård- och omsorgsboendet konstaterar vi att förvaltningen har vidtagit ett flertal åtgärder, i form av både verksamhetsnära och mer övergripande strukturella insatser. Äldrenämnden har återkommande informerats om händelserna och om förvaltningens åtgärder vid flera sammanträden. Av protokoll och tillhörande handlingar framgår dock inte alltid tydligt vilken information nämnden faktiskt har redovisats vid respektive tillfälle. Vi noterar även att nämnden inte aktivt har fattat beslut om de redovisade åtgärderna, utan att dessa huvudsakligen presenterats inom ramen för informationsärenden. Att nämnden inte aktivt tagit ställning till och godkänt åtgärderna genom beslut bedömer vi som en brist i nämndens ansvar för styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är äldrenämnden endast delvis säkerställt ett ändamålsenligt systematiskt kvalitetsarbete på det aktuella vård- och omsorgsboendet. Bedömningen baseras på att äldrenämnden endast delvis säkerställt att verksamheten bedrivs enligt lag, föreskrift och kommunfullmäktiges uppdrag. Detta avser exempelvis kommunallagen, socialtjänstlagen, Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om kvalitetsarbete och fullmäktiges uppdrag till nämnden i form av reglemente.

Granskning av styrning och planering för att möta framtida behov inom äldreomsorg (äldrenämnden)

Granskningens syfte var att bedöma om äldrenämnden säkerställt en ändamålsenlig planering för att kunna möta framtida behoven inom äldreomsorgen.

Granskningen visade att befolkningsprognoser tas fram årligen och bryts ned på delområden, vilket ger ett centralt underlag för att bedöma framtida behov av äldreomsorg inom budgetprocessen. Det finns en planering baserad på dessa prognoser. Förvaltningens egna prognoser och planering visar dock att kommunen riskerar brist på platser i särskilt boende varje år från 2026 till 2034. Detta kan leda till ökad belastning på hemtjänst, korttidsboende och växelvård samt riskera kvaliteten i insatserna för personer med behov av särskilt boende. Även risken för viten från IVO ökar om beslut inte kan verkställas i tid. Efter faktakontroll framgår dock att om ett temporärt ökat tryck skulle uppstå mellan planerade nybyggnationer finns möjlighet att ta tidigare avvecklade lokaler i drift igen. Dessa lokaler möter dock inte kraven för framtidens äldreomsorg men är funktionsdugliga som tillfälliga lösningar.

Kompetensförsörjningsanalyser genomförs årligen på övergripande nivå, och under 2024 togs särskilda personalanalyser fram för hemtjänst och särskilt boende. Vi noterar att kommunen står inför utmaningar gällande kompetensbehoven. Samtidigt konstaterar vi att

Kommunrevisorerna

nämnden har beslutat om en kompetensförsörjningsplan, där planerade aktiviteter för 2026 redovisas i syfte att säkerställa en god kompetensförsörjning.

Vidare noterar vi att Umeå kommun tillämpar kvarboendepincipen. Riktlinjerna anger att särskilt boende beviljas först när behov inte längre kan tillgodoses i ordinärt boende och när omfattande, varaktiga behov samt krav på personal dygnet runt föreligger. Ett stöddokument används för att beräkna när hemtjänstinsatser blir mindre ekonomiskt fördelaktiga än särskilt boende.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att äldrenämnden endast delvis säkerställt en ändamålsenlig planering för att kunna möta framtida behoven inom äldreomsorgen.

Granskning av äldrenämndens ärendeberegningsprocess (äldrenämnden)

Granskningens syfte var att bedöma om äldrenämndens ärendeberegningsprocess är ändamålsenlig och leder till fullgoda beslutsunderlag.

Granskningen visade att det finns en kommunövergripande ärendehandbok, en förvaltningsspecifik rutin och en intern checklista för ärendeberegningsprocessen inom äldrenämnden men det är otydligt hur dessa styrdokument ska tolkas och följas.

Ärendehandboken innehåller checklista för tio perspektiv som ska beaktas vid handläggning av ärenden men stickprovsundersökningen visar att checklistan inte används vilket också bekräftas av intervjuer. Det finns tydliga roller i ärendeberegningsprocessen mellan politiska organisation och inom tjänstemannaorganisationen och det finns rutiner för återkoppling.

Nämnden bör tydliggöra vilken betydelse och formell status den kommunövergripande ärendehandboken och förvaltningsspecifika rutinen har i nämndens beredningsprocess. Nämnden bör också tillse tydlig struktur om vilka perspektiv som ska beaktas i nämndens beredningsprocess.

Vår samlade bedömning är att äldrenämndens ärendeberegningsprocess delvis är ändamålsenlig men bedöms leda till fullgoda beslutsunderlag.

Förstudie: Hantering av korttidsboenden inom äldrenämnden (äldrenämnden)

Förstudiens syfte var att kartlägga äldrenämndens hantering av verksamheten korttidsboende. Förstudien syftade även till att utgöra underlag för beslut om fördjupad granskning inom området.

Förstudien visade att styrningen av korttidsverksamheten är fragmenterad. Det finns en tydlig politisk inriktning att prioritera vård i ordinärt boende, men styrningen av korttidsboenden utgår främst från ett lokalförsörjningsdirektiv från 2019 och saknar tydliga målsättningar och styrdokument.

Korttidsverksamheten är organisatoriskt samlad till Umeå norra korttidscenter, vilket av nämnden anses skapa bättre förutsättningar för rehabilitering och sociala aktiviteter. Det

Kommunrevisorerna

finns en samsyn om att ett rehabiliterande arbetsätt ska råda, men enighet om hur detta ska genomföras saknas. Skillnader i synsätt mellan regionen och nämnden bidrar till otydligheten. Flera åtgärder har vidtagits för att stärka det rehabiliterande arbetsättet, men effekterna har varit begränsade.

Det finns en etablerad uppfattning om att kommunen har en omfattande korttidsverksamhet. Offentlig statistik visar att Umeå ligger på en genomsnittlig eller något högre nivå jämfört med liknande kommuner, men statistiken är inte tillräckligt detaljerad för säkra slutsatser. Över en tredjedel av platserna fylls av individer som väntar på att deras beslut om särskilt boende ska verkställas, vilket påverkar möjligheten att etablera en rehabiliterande kultur på korttidsboendena.

Utifrån de iakttagelser som gjordes i förstudien har vi beslutat att genomföra en fördjupad granskning avseende den samlade styrningen inom äldrenämndens verksamhet. Granskningen ingår i revisionsplanen för år 2026.

Granskning av fritidshemmet (för- och grundskolenämnden)

Granskningens syfte var att bedöma om för- och grundskolenämnden genom sin styrning säkerställer att fritidshem erbjuds och utformas enligt skollagens och läroplanens krav och beslutade interna riktlinjer.

Granskningen visade att nämnden för innevarande år inte satt upp särskilda mål vid fritidshemmet, utan hänvisar till att verksamheten i hög grad är lagreglerad. I nämndens verksamhetsplan framgår att och hur det lagstadsade (och det kommunala grunduppdraget) ska följas upp.

Både de faktiska och relativa kostnaderna för fritidshemmet är höga. Det är enligt nämndens egen uppföljning främst en konsekvens av att andelen elever som är inskrivna i fritidshemmet är högt, men också att personalen i hög grad är behörig för uppdraget. Andelen legitimerad och behörig personal i Umeå kommuns fritidshem ligger över rikets genomsnitt. På fyra av totalt 44 enheter saknas dock helt legitimerad och behörig personal.

Intervjuade rektorer bedömer att de överlag har goda förutsättning att bedriva en god verksamhet. Resurser fördelas till fritidshem i en modell som beaktar elevernas olika förutsättningar och behov. Merparten av respondenterna menar att rektor har förutsättningar att leda det pedagogiska arbetet i fritidshem och att de också gör det.

Granskningen visade dock att budgeterade resurser inte fullt ut används inom den verksamhet som de är avsedda för. Personalkostnader belastar fritidshemmet även om personal arbetar med verksamhet i skolan såsom särskilt stöd. Lokalerna är i delar ändamålsenliga.

Vid merparten av enheterna har fritidshemmet tillgång till anpassade lokaler, men då elevantalet i många fall är högt motsvarar inte tillgången behoven. Flera enheter har svårt att erbjuda elever en miljö anpassad till rekreation.

Kommunrevisorerna

Huvudmannen bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete som berör fritidshemmet. Bland annat genomförs en enkät till elever som berör trygghet och inomhusmiljö. Uppföljning, analys och åtgärder till exempel vad gäller resurser samt storlek och sammansättningar av grupper saknas. Av huvudmannens kvalitetsrapport framgår att nämnden följer upp att elever ges ledning och stimulans samt erhåller särskilt stöd

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att för- och grundskolenämnden genom sin styrning i allt väsentligt säkerställer att fritidshem erbjuds och utformas enligt skollagens och läroplanens krav och beslutade interna riktlinjer.

Förstudie avseende kompetensförsörjning i anpassad skola (för- och grundskolenämnden samt gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden)

Förstudiens syfte var att utifrån statistik över legitimerade och behöriga lärare samt studie av kompetensförsörjningsplaner och vidtagna åtgärder bedöma om en fördjupad granskning bör göras.

I förstudien konstateras att kompetensförsörjningen i anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola är utmanande. Andelen legitimerade och behöriga lärare i anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola i Umeå kommun är dock betydligt högre i förhållande till rikets genomsnitt. I både för- och grundskolenämnden och i gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden finns aktuella kompetensförsörjningsplaner och det pågår, och har under flera år pågått, insatser för att öka andelen behörig personal genom erbjudande av behörighetsgivande utbildning. Parallellt med denna utbildning stödjer förvaltningarna enheterna för att säkra god kvalitet i utbildning genom utvecklingsledare med inriktning anpassad skola, lednings- och personalnätverk och introduktionsutbildningar för lärare och elevassistenter.

Vår samlade bedömning var att en fördjupad granskning inom området inte behöver prioriteras.

Granskning av intern kontroll i investeringsprojekt (tekniska nämnden)

Granskningens syfte att bedöma om tekniska nämnden har säkerställt en tillräcklig intern styrning och kontroll i investeringsprocessen, med särskilt fokus på ekonomiska aspekter.

Granskningen visade att det finns övergripande riktlinjer för investeringsprocessen, men styrningen av genomförandefasen är fragmenterad. Ett äldre lokalförsörjningsdirektiv styr stora delar av arbetet och omfattar inte alla typer av investeringar.

Nämnden har inte på ett samlat sätt tagit ställning till när i processen beslut ska fattas, vilka beslutsunderlag som ska krävas vid olika beslutstillfällen, och vilka investeringar som ska följas upp extra noggrant.

Det finns dokumenterade rutiner och systemstöd inom både fastighetsverksamheten och gatu-/parkverksamheten, och roller och ansvar i projekten är i huvudsak tydliga.

Kommunrevisorerna

Nämnden får omfattande underlag vid beslut om investeringsbudget, men avsaknad av fastlagda principer för innehåll och kvalitet i beslutsunderlagen är en brist.

Därutöver visar granskningen att riskanalyser inte genomförs konsekvent och samlat innan projektstart, vilket försvårar en helhetsbild av riskerna

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att den interna styrningen och kontrollen i investeringsprojekten delvis är tillräcklig.

Granskning av digitaliseringsarbetet (kommunstyrelsen och tekniska nämnden)

Granskningens syfte var att bedöma om kommunstyrelsen och tekniska nämnden säkerställer att digitaliseringsarbetet i kommunen utförs på ett ändamålsenligt sätt

Granskningen visade att tekniska nämnden och kommunstyrelsen delvis säkerställt att digitaliseringsarbetet utförs på ett ändamålsenligt sätt. Betydande delar av styrningen av digitaliseringsområdet är nyligen beslutad om eller under utveckling.

En samverkansmodell för digitalisering har börjat implementeras men saknar relevanta styrdokument och tydliga riktlinjer. Förvaltningen planerar nya insatser, men styrningen är under utveckling och vägledning för riskhantering är begränsad. Digitaliseringsinitiativ har tydliga mål och Teknik- och fastighetsförvaltningen ger stöd för att identifiera effekter. Risk beaktas men riktlinjerna för riskhantering behöver stärkas för att undvika ojämlig kontroll.

Kommunstyrelsen och tekniska nämnden bör stärka översynen och samordningen för att säkerställa att IT-projekt följer kommunens mål samt skapa tydliga styrdokument och handlingsplaner för digitalisering.

Därutöver behöver kommunstyrelsen säkerställa att uppföljning och rapportering sker enligt plan, med tillräcklig information samt att rapporteringen om datadriven kommun är omfattande nog för utvärdering. Tekniska nämnden bör säkerställa att genomföra insatser så att den upprättade samverkansmodellen följs.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att tekniska nämnden och kommunstyrelsen delvis har säkerställt att digitaliseringsarbetet utförs på ett ändamålsenligt sätt.

Uppföljande granskning av hanteringen av skyddade personuppgifter (kommunstyrelsen, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, för- och grundskolenämnden)

Granskningens syfte var att bedöma om kommunstyrelsen har vidtagit ändamålsenliga åtgärder med utgångspunkt från revisionens tidigare granskning och rekommendationer

Granskningen visade att nämnderna har tagit flera steg för att förbättra hanteringen av skyddade personuppgifter. Bland de positiva iakttagelserna kan nämnas att samtliga granskade nämnder har behandlat frågan om skyddade personuppgifter i sina respektive sammanträden och att förvaltningarna har fått i uppdrag att åtgärda identifierade brister.

Kommunrevisorerna

Flera nämnder har också infört eller reviderat rutiner för hantering av skyddade personuppgifter, och utbildningsinsatser har genomförts. En upphandlad tjänst för säker digital kommunikation har införts och är tillgänglig för hela kommunen, även om anslutningsgraden varierar mellan verksamheterna.

Vidare visade granskningen att några nämnder har inkluderat kopplade till skyddade personuppgifter i sina internkontrollplaner. Vissa nämnder gör riskanalyser på verksamhetsnivå men dessa lyfts inte på ett strukturerat sätt till nämndnivå. Kommunövergripande styrdokument och riktlinjer för hantering av skyddade personuppgifter är inte uppdaterad och det är inte säkerställt att begränsning av åtkomst till skyddade personuppgifter är inte fullt ut genomförd i alla system.

Slutligen råder oklarheter kring nyttjandet av säker digital kommunikation, och det finns behov av att säkerställa att denna används där det är motiverat.

Vår samlade bedömning är att kommunstyrelsen samt övriga granskade nämnder delvis har vidtagit ändamålsenliga åtgärder med utgångspunkt från revisionens tidigare granskningar.

Uppföljande granskningar av inköp- och upphandlingsprocessen samt avtalsförvaltning (kommunstyrelsen)

Granskningarnas syfte var att bedöma om kommunstyrelsen samt berörda nämnder omhändertagit de rekommendationer som lämnats i tidigare granskning.

Kommunstyrelsen har, sedan revisionens tidigare granskning, arbetat med att förbättra styrningen inom inköp- och upphandlingsområdet. I oktober 2025 beslutade kommunfullmäktige att fastställa kommunstyrelsens förslag till policy och riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet (2025-10-27). Därtill beslutade fullmäktige att fastställa komplettering av reglementen för nämnder och styrelse, samt att ge samtliga nämnder i uppdrag att se över och vid behov justera nämndens delegationsordning med anledning av förändring i reglementen.

Riktlinjen som tillhör policyn syftar till att konkretisera policyns innehåll för att säkerställa att upphandling och inköp sker i enlighet med policyn. Riktlinjen gäller samtliga kommunens nämnder. Granskningen visar att kommunstyrelsen, vid framtagandet av de nya styrdokumenterna, i stor utsträckning utgått från revisionens tidigare granskning. Flertalet av de rekommendationer som tidigare lämnades har därför beaktats.

Exempelvis har roll- och ansvarsfördelningen tydliggjorts. Det är dock för tidigt att uttala sig om i vilken utsträckning åtgärderna har lett till någon förbättring, eftersom implementeringen precis har påbörjats. Genomfört stickprov visar att brister fortfarande kvarstår avseende dokumentation i upphandlingar och avtalsuppföljning.

Givet att implementeringen av den nya styrningen precis har påbörjats är det rimligt att vissa brister kvarstår. Vi bedömer dock att kommunstyrelsen, och de enskilda nämnderna, borde ha stärkt upp den interna kontrollen i väntan på den nya styrningen.

Kommunrevisorerna

Vår samlade bedömning är att kommunstyrelsen och berörda nämnder har vidtagit tillräckliga åtgärder utifrån revisionens tidigare granskning. Vi kan inte uttala oss om huruvida samtliga rekommendationer har omhändertagits i tillräcklig omfattning.

Kommunrevisorerna

6. Samordnad revision och lekmanrevisorernas granskning

Samordnad revision mellan kommunförvaltningen och kommunens företag är ett viktigt instrument för ägarens (kommunfullmäktiges) kontroll och uppföljning. Som lekmanrevisor har vi granskat den verksamhet som bedrivs i bolagen under 2025.

Den samordnade revisionen ger förutsättningar att bedöma hur kommunen arbetar med ägarstyrning och förvaltningskontroll. Granskningen har genomförts utifrån ett övergripande styrperspektiv där ägardirektiven och kommunstyrelsens uppsikt är viktiga inslag.

Lekmanrevisorernas uppgift i de kommunala bolagen är att granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om den interna kontrollen är tillräcklig samt om anvisningar från årsstämman följs. Granskningen ska ske enligt god sed och resulterar i en granskningsrapport som presenteras för årsstämman via bolagens styrelse. Granskningsrapporten bifogas revisionsberättelsen avseende kommunen.

Under 2025 har lekmanrevisorerna inom ramen för den grundläggande granskningen träffat bolagsledningarna vid två tillfällen. Vidare har vi följt bolagen genom att ta del av och läsa protokoll och andra väsentliga styr- och uppföljningsdokument.

Umeå den 14 april 2026

Ewa Miller
Ordförande

Per-Erik Evaldsson
Vice ordförande

Eva Arvidsson

Ulla-Britt Lindholm

Hans-Christer Jonsson

Marie Sandström-Öhberg

Anders Rålin